

PLANAS:

Merkinės vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas

PLANAVIMO RŪŠIS:

Specialusis teritorijų planavimas

PLANAVIMO LYGMUO:

Vietovės

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS:

Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktorius

PLANO RENGĖJAS:

UAB „Eccus“

TURINYS:**I. Tekstinė dalis**

1. Aiškinamasis raštas

II. Grafinė dalis

1. Merkinės vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas M 1:10 000

PAREIGOS	ATESTATO NR.	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
PV	28006	Marius Kazakevičius	

TURINYS

ĪVADAS	3
1. ESAMOS BŪKLĒS ANALIZĒ.....	5
2. SPRENDINIAI.....	10
2.1. ŪKINĒS VEIKLOS REGULIAVIMAS	11

ĮVADAS

Specialiojo plano organizatorius:

Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktorius

Specialiojo plano rengimo pagrindas:

Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2007 m. vasario mėn. 13 d. sprendimas Nr. T-V-1053 „Dėl specialiųjų planų rengimo“.

Plano rengėjas:

UAB „Eccus“

Planavimo tikslas:

Nustatyti vandenvietės sanitarinę apsaugos zoną.

Merkinės vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas parengtas vadovaujantis LR sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio mėn. 19 d. įsakymu Nr. V-586 patvirtintomis Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėmis bei kitais dokumentais:

- 2007-02-13 d. Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-V-1053 „Dėl specialiųjų planų rengimo“;
- 2014-10-23 d. planavimo darbų programa;
- 2014-04-30 d. Varėnos rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir kraštotvarkos skyriaus teritorijų planavimo sąlygomis Nr. 14-022;
- Varėnos I, II, Matuizų ir Merkinės vandenviečių požeminio vandens eksploatacinių išteklių bei sanitarinių apsaugos zonų įvertinimo ataskaita (UAB „Vilniaus hidrogeologija“ 2006 m.);
- Varėnos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas (patvirtintas Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2008-09-23 sprendimu Nr. T-VI-403);
- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 2013, Nr. 76-3842);
- Lietuvos higienos normos HN 44:2006 (Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra (Žin., 2006, Nr.81-3217);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (Žin., 1992, Nr. 22-652);
- Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 112-2824; 2006, Nr. 57-2025);
- Kiti galiojantys įstatymai ir teisės aktai.

PAGRINDINĖS SAŲOKOS:

Specialusis planas (projektas) – teritorijų planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į teritorijų planavimo lygmenis ir tikslus, nustatytos atskiroms veiklos sritims reikalingų teritorijų vystymo, infrastruktūros tvarkymo ir (ar) apsaugos kryptys, priemonės ir reikalavimai.

vandenvietės SAZ specialusis planas – teritorijų planavimo dokumentas, nustatantis vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos dydį ir ribas bei šios teritorijos tvarkymo reikalavimus.

griežto režimo apsaugos juosta (1-oji) – arčiausiai kaptazo įrenginių esanti juosta, skirta apsaugoti vandenvietę ir joje esančius požeminio vandens kaptazo įrenginius nuo tyčinės ar atsitiktinės taršos, kurioje draudžiama ūkinė ir kita veikla, nesusijusi su vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu;

mikrobinės taršos apribojimo juosta (2-oji) – sanitarinės apsaugos zonos juosta, kurioje ribojama mikrobinė ir cheminė tarša;

cheminės taršos apribojimo juosta (3-ioji) – sanitarinės apsaugos zonos juosta, kurioje ribojama cheminė tarša (3-ioji juosta gali susidėti iš dviejų sektorių: 3a (kaptazo sritis gruntinio vandens sluoksnyje) ir 3b (kaptazo sritis eksploatuojamame sluoksnyje));

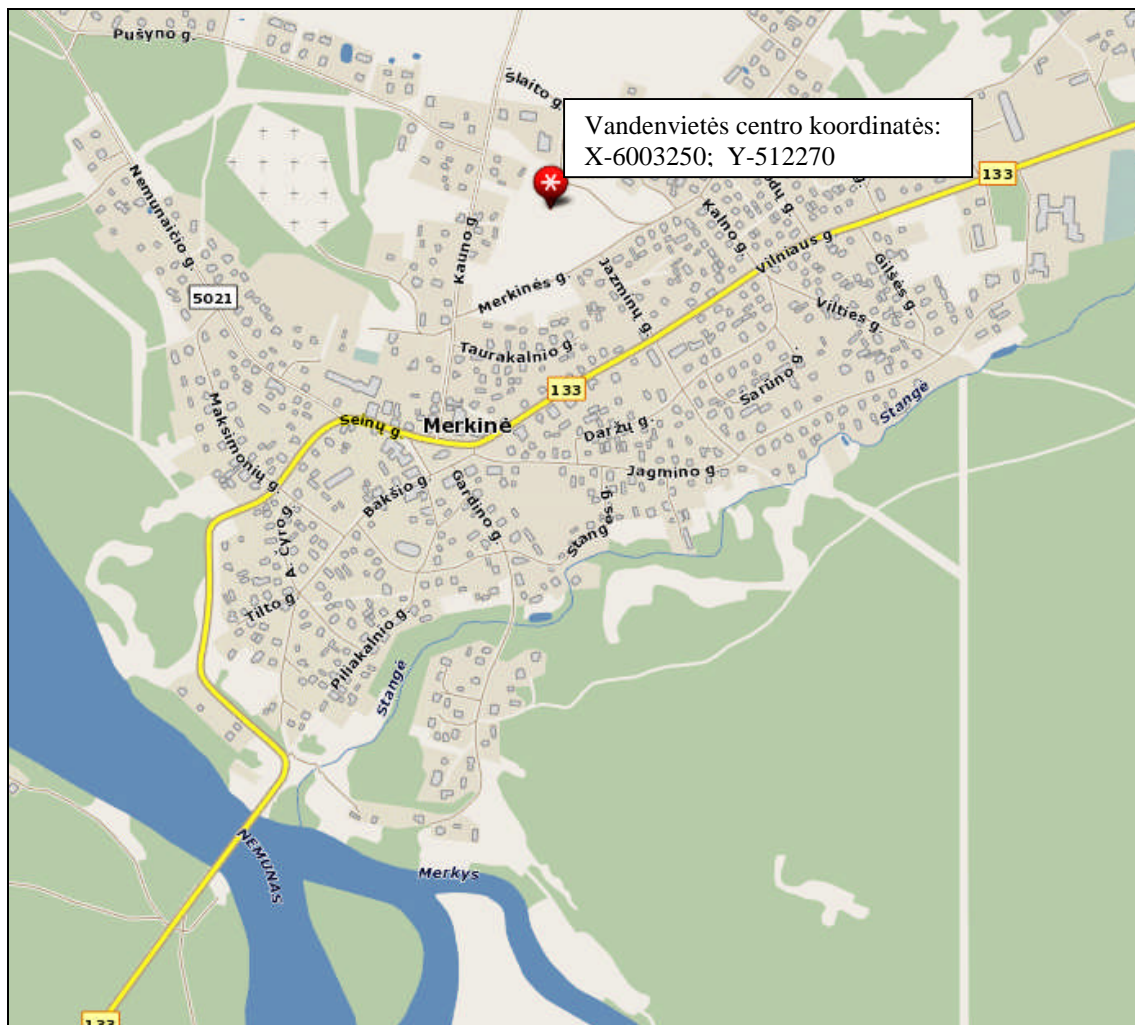
sanitarinė apsaugos zona (SAZ) – nustatyta saugoma teritorija apie vandenvietę, kurioje ribojama ūkinė veikla;

vandenvietės kaptazo sritis – vandenvietės mitybos srities dalis (projekcija žemės paviršiuje), kurioje judančios požeminio vandens srauto dalelės pasiekia vandenvietę per jos egzistavimo laiką;

vandenvietės kaptazo sritis gruntiniame vandeningajame sluoksnyje – vandenvietės kaptazo srities dalis arba visa kaptazo sritis gruntiniame vandeningajame sluoksnyje (projekcija žemės paviršiuje), iš kurio judančios vandens srauto dalelės pasiekia eksploatuojamą vandeningąjį sluoksnį per vandenvietės egzistavimo laiką.

1. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

Šiuo metu požeminis vanduo Merkinės miesteliui tiekiamas iš Merkinės vandenvietės, esančios Merkinės mstl., Merkinės sen., Varėnos r. sav. (1 pav.). Vandenvietė yra įrengta šiauriniame miestelio pakraštyje, apie 1,0 km nutolusi nuo Nemuno upės. Už 0,5 km į pietryčius nuo vandenvietės prateka upelis Stangė.

1 pav. Merkinės vandenvietės situacinė schema

Vandenvietėje yra įrengti penki eksploataciniai gręžiniai (Nr. 35291/4, 40077/5, 11106/2, 10744/3 ir 17228) į Žemaitijos-Dainavos bei Varduvos-Žemaitijos vandeninguosius sluoksnius. Atstumai tarp gręžinių siekia 4 - 44 m. Šiuo metu eksploatuojami trys gręžiniai - 11106/1426/2, 10744/1843/3 ir 17228/383/1. Vandenvietės eksploatacinių gręžinių vietas pateiktos 2 pav.

1 lentelė. Požeminio vandens gręžiniai

Eil. Nr.	Gręžinio Nr.	Būklė	Gręžimo metai	Koordinatės LKS94	
				X	Y
1.	35291/4	Rezervinis	2004	6003272	512239
2.	40077/5	Rezervinis	2006	6003255	512264
3.	17228/383/1	Veikiantis	1966	6003276	512236
4.	11106/1426/2	Veikiantis	1978	6003248	512223
5.	10744/1843/3	Veikiantis	1986	6003262	512273

2 pav. Merkinės vandenvietės eksploatacinių gręžinių situacijos schema

Žemaitijos-Dainavos vandeningojo horizonto kraigas slūgso 71-77 m gylyje. Vyraujantis vandeningo sluoksnio storis vandenvietėje sudaro 13 - 17 m. Jį sudaro įvairiagrūdis smėlis, vietomis su nedidele žvirgždo priemaiša.

Pagal eksploatuojamų horizontų paplitimo sąlygas visos vandenvietės skirstomos į du tipus - eksploatuojančios neapribotuosius vandeninguosius sluoksnius (pirmas tipas) ir eksploatuojančios apribotuosius vandeninguosius sluoksnius (antras tipas).

Pagal ryšio su atmosferiniais krituliais, paviršiniu ir gretimų sluoksnių požeminiu vandeniu pobūdį išskiriamos trys vandenviečių grupės: I – uždaros, II – pusiau uždaros, III – atviros. Šiose grupėse dar išskirta keletas pogrupių.

Merkinės vandenvietė priskiriama II grupei ir IIb¹ pogrupiui.

Merkinės vandenvietėje, pagal išduotą taršos ineguotos prevencijos ir kontrolės leidimą Nr. VR/9(II), planuojama išgauti ne daugiau kaip 142,5 m³/d, 52000 m³/m vandens. Faktiškai išgauto vandens metiniai kiekiai pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Požeminio vandens gavyba

Vandenvietė	Vandeningojo sluoksnio geologinis indeksas	Metai	Vandenvietės debitas, m ³	
			Paros vid.	Metų
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2007	138	50370
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2008	142	51830
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2009	141	51465
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2010	120	43800
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2011	127	46355
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2012	116	42340
Merkinės vandenvietė	agII-Ižm-dn agIII-IIvr-žm	2013	122	44530

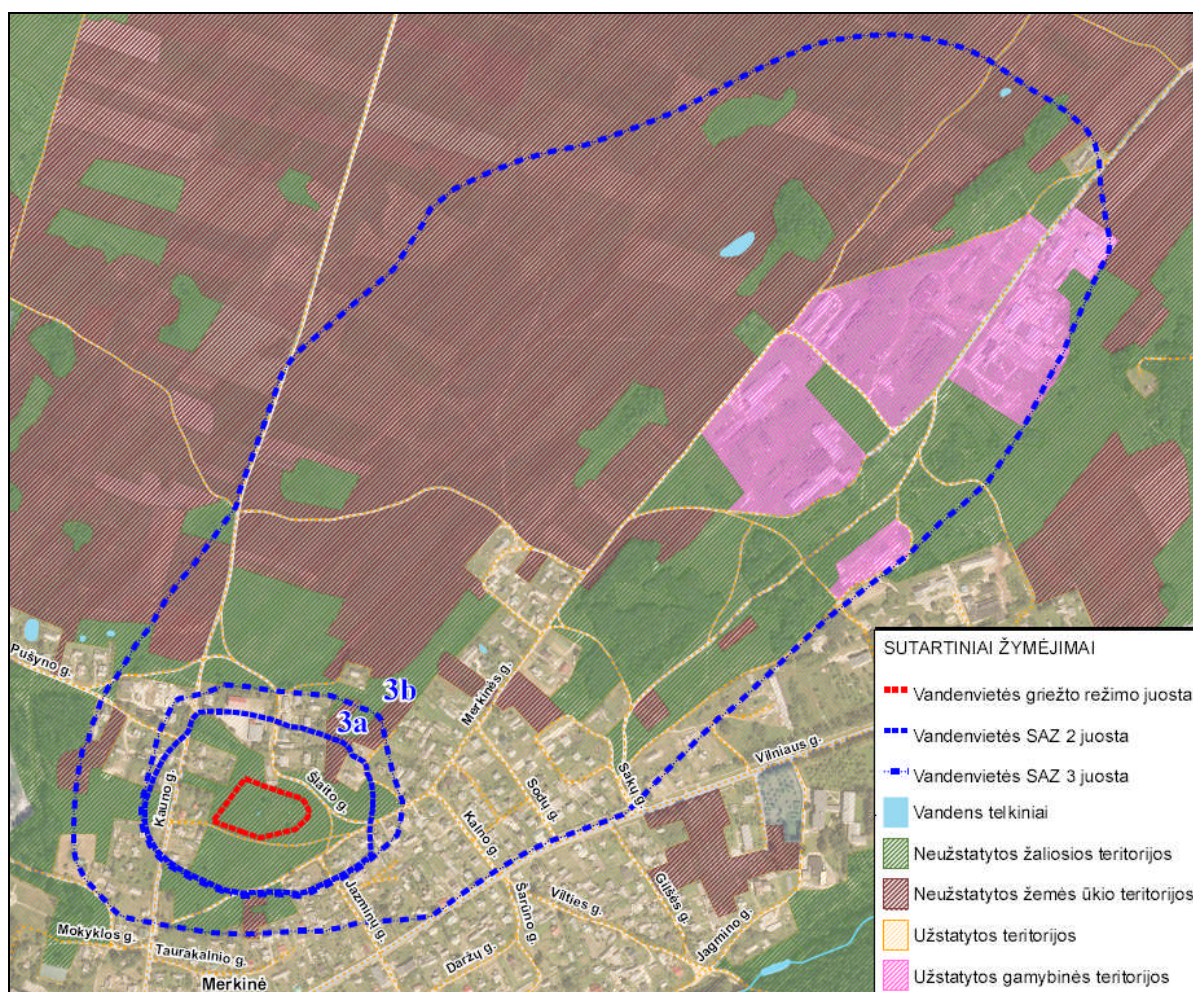
Išgaunami požeminio vandens kiekiai neviršija išduoto taršos ineguotos prevencijos ir kontrolės leidime nurodyto maksimalaus kiekio.

Varėnos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose pavaizduotos Merkinės vandenvietės SAZ juostos (žiūrėti 3 pav.).

3 pav. Varėnos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano ištrauka

Vandenvietės SAZ ribose esančių teritorijų žemės naudojimo būdas pateiktas 4 pav.

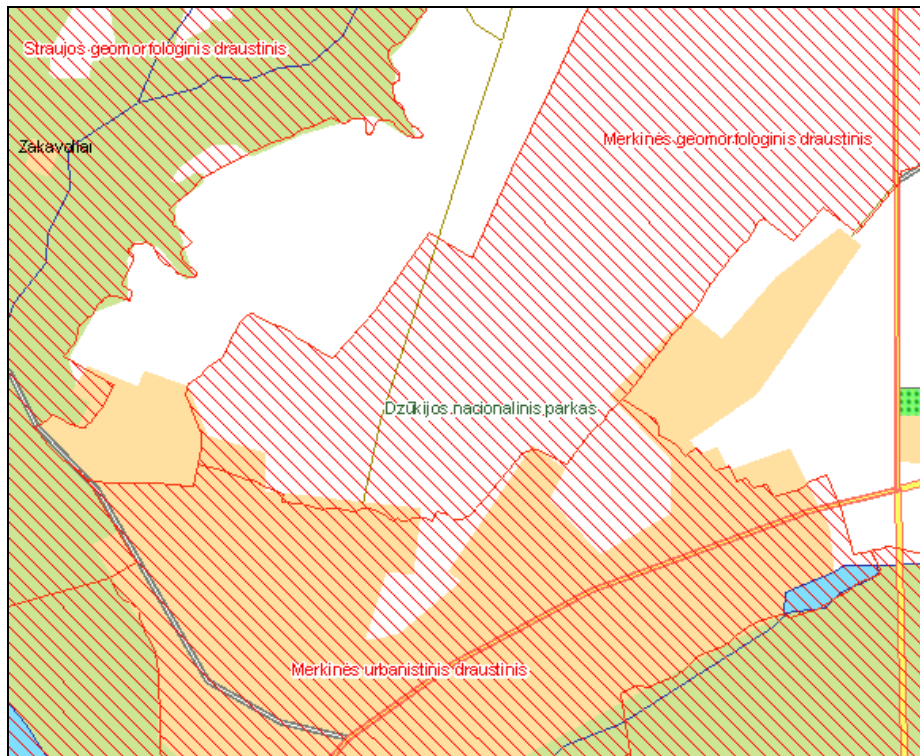
4 pav. Vandenvietės SAZ ribose esančių teritorijų žemės naudojimo būdas

Merkinės vandenvietės teritorija yra tvarkinga, griežto režimo zona aptverta tvora.

Vandenvietės SAZ 2-oji juosta neužstatyta, jos teritoriją užima natūrali pieva.

Didesnę SAZ 3-osios juostos 3b sektoriaus dalį užima žemės ūkio paskirties žemė – valsybiniai ir privatūs dirbami laukai. Į SAZ 3-osios juostos 3a ir 3b sektorius taip pat patenka užstatytos teritorijos (gyvenamieji namai).

Vandenvietės SAZ situacija saugomų teritorijų atžvilgiu pateikta 5 pav.

5 pav. Saugomos teritorijos planuojamoje vietovėje

Merkinės vandenvietė kaip ir Merkinės miestelio teritorija patenka į Dzūkijos nacionalinį parką.

Šiaurės vakarinė vandenvietė SAZ 3-osios juostos 3b sektorius patenka į Merkinės geomorfologinį draustinį.

Vandenvietės SAZ griežto režimo, 2-oji juostos bei 3-osios juostos 3a sektorius ir pietrytinė 3b sektoriaus dalis patenka į Merkinės urbanistinį draustinį.

Pietinė vandenvietės SAZ 2-oji ir 3-oji juostos patenka į Kultūros paveldo objekto – Merkinės miestelio istorinė dalis, teritoriją.

Pagal Lietuvoje galiojančius normatyvus, Merkinės vandenvietėje privalo būti vykdomas požeminio vandens monitoringas, kaip viena iš vandens kokybės kitimo ir kontrolės priemonių. Merkinės vandenvietės požeminio vandens monitoringo tikslas yra vykdyti privalomąjį monitoringą, t.y. minimalų stebėjimų ir matavimų kompleksą, kurio paskirtis – kontroliuoti požeminio vandens, kaip naudingos iškasenos, resursų naudojimą ir požeminio vandens, kaip geriamo vandens žaliavos, kokybės ilgalaikių kitimų tendencijas.

Monitoringui vykdyti monitoringo tinklas sudaromas iš eksploatacinių ir vandenvietės teritorijoje (griežto režimo SAZ juostoje) esančių stebėjimo gręžinių (jeigu tokie yra).

2. SPRENDINIAI

Merkinės vandenvietėje požeminio vandens apsaugai nuo užterštumo yra nustatyta sanitarinė apsaugos zona, kuri susideda iš trijų juostų:

1-oji – griežto režimo apsaugos juosta, skirta apsaugoti vandenvietę ir joje esančius požeminio vandens kaptazo įrenginius nuo tyčinės ar atsitiktinės taršos;

2-oji – mikrobinės taršos apribojimo juosta, skirta apsaugoti eksploatuojamą požeminį vandenį nuo mikrobinės bei cheminės taršos;

3-ioji – cheminės taršos apribojimo juosta, skirta apsaugoti eksploatuojamą požeminį vandenį nuo cheminės taršos;

2006 m. UAB „Vilniaus hidrogeologija“ UAB „Varėnos vandenys“ užsakymu parengė Varėnos I, II, Matuizų ir Merkinės vandenviečių požeminio vandens eksploatacinių išteklių bei sanitarinių apsaugos zonų įvertinimo ataskaitą (patvirtintą Lietuvos geologijos tarnybos). Merkinės vandenvietei yra aprobuotas 250 m³/d požeminio vandens išteklių kiekis. Pagal šį debitą buvo apskaičiuotos Merkinės vandenvietės SAZ 2-osios ir 3-iosios juostos matematinio modeliavimo būdu.

Griežtojo režimo apsaugos juostos nėra skaičiuojamos, jų dydis higienos normoje HN 44:2006 konkrečiai reglamentuotas, atsižvelgiant į vandenviečių hidrogeologinių sąlygų grupes. II grupės vandenviečių griežtojo režimo apsaugos juostos riba turi būti ne mažiau 10 m nuo eksploatacinių gręžinių.

2-osios juostos matmenys buvo apskaičiuoti taip, kad mikroorganizmai, patekę į vandeningąjį sluoksnį, būdami gyvybingi nepasiektų vandenvietės per 200 parų laikotarpį.

3-iosios juostos matmenys buvo apskaičiuoti taip, kad cheminiai teršalai, patekę tiesiogiai į eksploatuojamąjį vandeningąjį sluoksnį, nepasiektų vandenvietės per 25 metų laikotarpį.

Modeliavimas parodė, kad Merkinės vandenvietėje be kaptazo srities produktyviajame sluoksnyje (SAZ 3b sektorius), susiformuoja ir kaptazo sritis gruntinio vandens sluoksnyje (SAZ 3a sektorius).

Merkinės vandenvietės požeminio vandens suvartojimas per 8 metus neviršijo maksimalių numatytų naudoti požeminio vandens eksploatacinių išteklių, todėl siūloma SAZ 2-osios ir 3-iosios juostų dydžių ir ribų nekeisti ir palikti tokias, kurios buvo nustatytos Merkinės vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos įvertinimo ataskaita (UAB „Vilniaus hidrogeologija“ 2006 m.).

Merkinės vandenvietės SAZ juostų ribos pavaizduotos 1:10000 masteliu brėžinyje, kuris pateiktas grafinėje dalyje.

Griežtojo režimo apsaugos juosta užima 0,71 ha, 2-oji apsaugos juosta – 6,74 ha, 3-ioji 3a – 9,07 ha, 3-ioji 3b – 110,45 ha.

Griežtojo režimo juostos riba nustatyta ne mažesnė nei 10 m nuo vandenvietės grežinių.

2.1. ŪKINĖS VEIKLOS REGULIAVIMAS

Merkinės vandenietės SAZ dalyse, kurios sutampa su saugomomis teritorijomis, ūkinė veikla reglamentuojama šiais Lietuvos Respublikos įstatymais: Saugomų teritorijų, Aplinkos apsaugos, Miškų, Vandens, Teritorijų planavimo kitais įstatymais ir teisės aktais, taip pat specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis, draustinių bendraisiais veiklos reglamentais.

1992 m. gegužės 12 d. LR vyriausybės nutarime Nr. 343 “ Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ vandenvietės SAZ nustatomi šie reglamentai:

1. Pirmojoje (griežtojo režimo) požeminių vandens telkinių (vandenviečių) juostoje draudžiama:

1.1. Vykdyti statybos darbus, nesusijusius su vandens tiekimo įrenginių rekonstravimu, statyti pagalbinius pastatus, nesusijusius su vandens tiekimu.

1.2. Statyti gyvenamuosius ir visuomeninius pastatus, gyventi žmonėms.

1.3. Tiesti vamzdynus, nesusijusius su vandens tiekimu.

1.4. Išleisti nutekamuosius vandenį į atvirą telkinį, maudyti, girdyti ir ganyti gyvulius, skalbti, žvejoti, naudoti nuodinguosius chemikalus ir trąšas (organines ir mineralines).

1.5. Plynai kirsti mišką.

1.6. Verstis intensyviaja žemdirbyste.

1.7. Išžvalgytų, bet neeksploatuojamų požeminių vandens telkinių (vandenviečių) pirmojoje (griežtojo režimo) juostoje draudžiama:

1.7.1. statyti gyvenamuosius namus, gamybinius statinius ir įrenginius;

1.7.2. kasti vandens telkinius.

2. Antrojoje požeminių vandens telkinių (vandenviečių) juostoje draudžiama:

2.1. Teršti teritoriją buitinėmis, nuodingosiomis, pramoninėmis atliekomis, mėšlu.

2.2. Statyti tepalų, degalų, mineralinių nuodingųjų medžiagų sandėlius, degalines, atliekų rinktuvus, pramoninių atliekų saugyklas ir kitus objektus, kurie gali chemiškai užteršti požeminius ir atviruosius vandens telkinius.

2.3. Steigti kapines, užkasti kritusius gyvulius, įrengti asenizacijos, filtracijos laukus, mėšlo saugyklas, siloso tranšėjas, statyti gyvulininkystės ir paukštininkystės įmones bei kitus objektus, kurie gali bakteriologiškai užteršti požeminius vandens telkinius.

2.4. Naudoti trąšas (organines ir mineralines) ir nuodinguosius chemikalus.

2.5. Imti iš upės dugno smėlį, gilinti dugną.

2.6. Ganyti gyvulių bandą (išskyrus pavienius gyvulius) 300 metrų pločio pakrantės zonoje.

3. Trečiojoje požeminių vandens telkinių (vandenviečių) juostoje draudžiama:

3.1. Statyti mineralinių trąšų, nuodingųjų medžiagų, degalų ir tepalų sandėlius, įrengti nuodingųjų atliekų saugojimo aikštes, sąvartynus.

3.2. Naudoti chemikalus, kurie gali sąlygoti vandenvietės cheminę taršą.

2006 m. liepos 17 d. patvirtintose Lietuvos higienos normoje HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ nustatomi šie reikalavimai:

Vandenviečių SAZ visose juostose (nepriklausomai ar yra kaptažo sritis gruntiniame vandeningajame sluoksnyje) neturi būti nenaudojamų gręžinių, išskyrus gręžinius, skirtus požeminio vandens būklei stebėti.

Visų grupių vandenviečių SAZ visose juostose į požeminius vandeninguosius sluoksnius draudžiama tiesiogiai išleisti valytus ir nevalytus pramoninius, buitinius nutekamuosius vandenį, radioaktyviąsias ir chemines medžiagas ir preparatus.

SAZ 1-oji juosta turi būti tvarkinga, apželdinta, vandens kaptažo ir tiekimo įrenginiai apsaugoti nuo neteisėto fizinio poveikio, turi būti čiaupai vandens mėginiamas paimti. 1-ojoje apsaugos juostoje draudžiama bet kokia ūkinė veikla, tiesiogiai nesusijusi su požeminio vandens naudojimu, jo gerinimu ir tiekimu. Už higienos normos pažeidimus griežto režimo juostoje atsako vandenvietės savininkas.

SAZ 2-ojoje ir 3-ojoje juostose nustatyti ūkinės veiklos ribojimo reikalavimai pateikti 4 lentelėje pagal HN 44:2006 2 priedą. Ūkinės veiklos ribojimai 3-iojoje juostoje taikomi tik vandenviečių SAZ 3-iosios juostos dalims, esančioms vandenvietės kaptažo srities gruntiniame vandeningajame sluoksnyje.

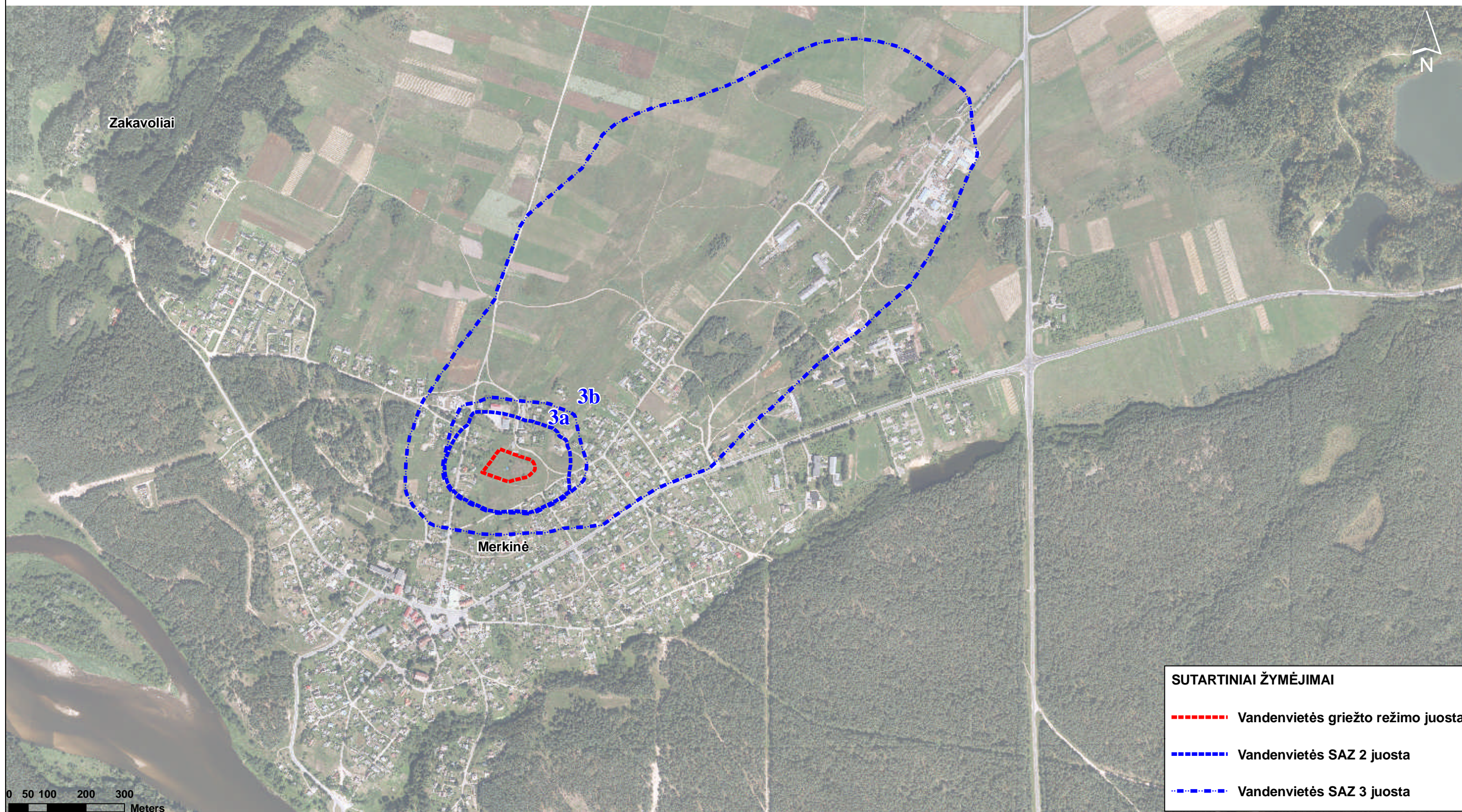
4 lentelė. Ūkinės veiklos reguliavimas vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos 2-ojoje ir 3-oje juostose

Ūkinė veikla	Mikrobinės taršos apribojimo juosta (2-oji juosta)	Cheminės taršos apribojimo juosta (3-ioji juosta)
1. Gyvenamieji namai be kanalizacijos tinklų	×	+
2. Gyvenamieji ir visuomeniniai namai su kanalizacijos tinklais	+	+
3. Kolektyviniai sodai, daržai	×	+
4. Nuotekų valymo įrenginiai su išleistuvais į paviršinius vandenį	○	+
5. Nuotekų dumblo sandėliavimas	○	+

Ūkinė veikla	Mikrobinės taršos apribojimo juosta (2-oji juosta)	Cheminės taršos apribojimo juosta (3-ioji juosta)
6. Asenizacijos ir filtracijos laukai, kiti požeminės filtracijos įrenginiai	×	+
7. Tręšimas nuotekomis, srutomis	—	○
8. Tręšimas nuotekų dumblu	—	○
9. Kapinės	×	○
10. Gyvulininkystės ir paukštininkystės įmonės	×	○
11. Mėšlo saugyklos, siloso tranšėjos, kompostavimo aikštelės	×	○
12. Organinių ir mineralinių trąšų naudojimas	○	+
13. Augalų apsaugos produktų, kitų cheminių medžiagų ir preparatų naudojimas	—	—
14. Augalų apsaugos produktų ir kitų cheminių medžiagų ir preparatų gamyba ir sandėliai	×	×
15. Užterštos žemės ir grunto valymo aikštelės	×	○
16. Naftos produktų saugyklos (degalinės, tepalų, mazuto, krosnių kuro, žalios naftos ir kt. saugyklos)	×	○
17. Komunalinių, nepavojingų ir pavojingų atliekų sąvartynai	×	×
18. Inertinių atliekų sąvartynai	○	○
19. Magistraliniai ir krašto keliai	+	+
20. Kiti keliai	+	+
21. Geležinkeliai	×	○
22. Autoremontu dirbtuvės, autoplovyklos	○	○
23. Naudingųjų, iškasenų karjerai	○	○
24. Paviršinio vandens telkinių dugno gilinimas, grunto kasimas	○	○
25. Naujų gręžinių gręžimas (išskyrus tiriamuosius, stebėjimo ir kt., nesusijusius su vandens išteklių naudojimu, bei atvejus, kai vandens tiekėjas neturi galimybės tiekti vandenį)	×	○
26. Kita veikla / objektai, galintys bakteriologiškai ar cheminėmis medžiagomis ir preparatais užteršti požeminį vandenį	×	×
— draudžiama; × nauja statyba (veikla) draudžiama, o esami objektai – atsižvelgiant į galimo poveikio įvertinimą; ○ nauja statyba (veikla) ir esami objektai leidžiami atsižvelgiant į galimo poveikio įvertinimą; + neribojama.		

Už HN 44:2006 nustatytų reikalavimų laikymąsi vandenvietės 2-ojoje ir 3-iojoje juostose atsako juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie vykdo ūkinę veiklą šiose juostose. Už HN 44:2006 reikalavimų pažeidimus fiziniai ir juridiniai asmenys atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

MERKINĖS VANDENVIETĖS SANITARINĖS APSAUGOS ZONOS NUSTATYMO SPECIALUSIS PLANAS

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Vandenvietės griežto režimo juosta
	Vandenvietės SAZ 2 juosta
	Vandenvietės SAZ 3 juosta

MERKINĖS VANDENVIETĖS SANITARINĖS APSAUGOS ZONOS NUSTATYMO SPECIALUSIS PLANAS

Atestato Nr. 28006	Pareigos PV	V. Pavardė M. KAZAKEVIČIUS	Parašas	BRĖŽINYS: PLANAVIMO SPRENDINIAI M 1:10000	LAPAS 1
Etapas SP PLANAVIMO ORGANIZATORIUS: VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS					LAPŲ 1